

TELEVIZE

Po úspěchu Dietlovy kultovní *Nemocnice na kraji města* se snaží i dál Československá televize získávat oblibu novými seriály, jako jsou *Arabela* nebo *Zkoušky z dospělosti*. Zajímavým a kultuře reálného socialismu se vymykajícím počinem je start časosběrného dokumentu Heleny Třeštíkové *Manželské etudy*.

ARABELA

Legendární třináctidílný seriál tandemu Macourek–Vorlíček premiérováný od prosince 1980. Natáčelo se v Praze, Černošicích, na Českém Šternberku i jinde. Sřet světa pohádek a světa lidí zaujal nejen ty nejmenší. Byl obsazen nejpopulárnějšími herci od Vladimíra Menšíka a Františka Filipovského přes Jiřího Sováka a Vlastimila Brodského po Stellu Zázvorkovou či Jiřího Lábuse.

Miloš Macourek

Ladislav Štáidl

ZKOUŠKY Z DOSPĚLOSTI

Tento seriál měl přitáhnout k obrazovkám především mladou generaci. Představil gymnázium na malém městě (točilo se v Chrudimi) a sterilní problémy studentů maturitního ročníku. Když nic jiného, tak si vzpomeňte na hudbu a hlas Ladislava Štáidla: „K maturitě fůra starostí, miluji tě, křičím radostí, mozek znova vnímat přestává, kantorova slůvka laskavá ou, ou, ou...“

PŘÁTELE ZELENEHO ÚDOLÍ

Rodinný seriál o přátelství chlapce z města a lesáka. Točilo se v údolí Velký Lipový v Beskydech. Vlado Müller (hajný Horyna) a Martin Čížek (malý Pavlík) nazpívali píseň *Kdybys tak náhodou měl pocit, že jsi sám*. Jejich sebevědomý pěvecký projev trhá uši pamětníkům dodnes.

KOTVA U PŘÍVOZU

Populární Marie Poledňáková natočila další rodinný film, který sice zaujal o něco méně než její předcházející majstrštyky s Tomášem Holým (*Jak vytrhnout velrybě stoličku* a *Jak dostat tatínka do polepšovny*), ale přesto patřil k tomu nejlepšímu, co tehdy Československou televizi potkalo. Jako by si autorka vybrala oddechový čas před Komedií století *S tebou mě baví svět*, obešla se tentokrát bez dětských hrdinů a představila komorní a jaksi zklidněný příběh televizní hlasatelky Magdy a její rodiny. Mimořádně hlasatelé, a především jejich ženské protějšky, tehdy uváděli každý televizní pořad. Patřili k celebritám své doby.

NEZRALÉ MALINY

Inscenace o setkání abiturientů píseckého gymnázia natočená Františkem Filipem podle scénáře Jiřího Hubače se okamžitě zařadila do zlatého fondu televizní tvorby. Miloš Nedbal, Ladislav Pešek, Ota Sklenčka, František Filipovský či Jiřina Šejbalová, někteří z nich na sklonku svého života, zde dostali jednu ze svých největších televizních příležitostí. A obstáli na výbornou.

Obraz 5.

Kancelář v domově důchodců

Šána je právě na koberci. Ředitelka, klidná mírná tvář s brýlemi, sice poslouchá žalování statné stařeny s bojovným drdolem, ale upřeně hledí na Šánu, který kouká z okna, neslyšně si píská jako by se ho to netýkalo. Holá lebka, omrzelá, zakyslá tvář.

VRÁNOVÁ: A to není všechno, paní ředitelko. Večer lítá po chodbách ve spodním prádle, plivá z okna a ve čtvrtek, s prominutím, močil na velký záhon. Každé ráno ve čtyři hodiny hraje na píšťalu schválně u ústředního topení, aby ty jeho pazvuky běžely po rourách do mého pokoje. Když jsem ho napomenula, strčil mi prst do polévky a řekl mi flundra. A to není všechno, paní ředitelko, lehá si v botách do postele, pořád si píská a nemá kladný vztah k našemu lidově-demokratickému zřízení. *Její mohutná tvář vzrušením zbrunátněla, ale je spokojená, jak to dokázala říct. S očekáváním hledí na ředitelku.*

ŘEDITELKA: Co nám k tomu řeknete, pane Šandroch? *Šána hledí ostentativně někam do dálky a mlčí.* Slyšel jste paní Vránovou?

ŠÁNA: Ne.

ŘEDITELKA: Vy špatně slyšíte?

ŠÁNA: Já ji neposlouchám. To její hučení mi zvyšuje krevní tlak.

ŘEDITELKA: Proč ji pořád urážíte?

ŠÁNA: *Já? Zeptá se skoro překvapeně.*

ŘEDITELKA: Řekl jste jí, že je, že je... flundra.

VRÁNOVÁ: Flundra nemytá.

ŠÁNA: To je. Ta její voňavka, ta je horší než svítíplyn. Prosmrdí s skrz zeď do mého pokoje.

Vránová pokročí k ředitelce a vypne prsa.

VRÁNOVÁ: Račte přivonět. Živé květy. Decentní vůně. 24 korun.

ŘEDITELKA: Paní Vránová je vážně nemocná, pane Šandroch. *Vránová mučednický svěsí hlavu.* Musí se šetřit a nesmí se rozčilovat. To jste nevěděli?

ŠÁNA: V novinách jsem to nečetl a na nástěnce to nebylo. *Odsekne Šána.*

ŘEDITELKA: Podívejte, pane Šandroch, snažíme se vám nahradit domov. Naše společnost na to vynakládá nemalé prostředky. A vy si toho nevážíte. Ničíte společný majetek, budíte pohoršení a provokujete své okolí. Proč to děláte? *Šána se opět zadívá do stropu.* Vy tu nejste spokojený? *Šána se ušklíbne.*

ŠÁNA: Tady?

- ŘEDITELKA: Kde byste chtěl být? Vždyť nikoho nemáte. Myslíte, že by vám bylo někde líp?
- ŠÁNA: V hrobě.
- ŘEDITELKA: To říkáte, abyste mě rozzlobil. Ale já vás zklamu. Něco se s vámi děje, pane Šandroch. Pošleme vás na vyšetření, tam si s vámi o všem pohovoří, dostanete prášky a zase to půjde. Uvidíte.
- VRÁNOVÁ: Nejdřív se mi snad musí přede všemi omluvit, paní ředitelko.
- ŘEDITELKA: Nebudeme z toho dělat aféru. Pan Šandroch se vám omluví tady a bude to vyřízené. Co říkáte, pane Šandroch? *Šána si začne popískávat Dlouhá chvíle*. Proč se nemůžete paní Vránové omluvit? *Šána ukáže na ústa*.
- ŠÁNA: Vzpříčila se mi protéza. *Energické zaklepání přeruší dialog*.
Do kanceláře nahlédne Beďar.
- BEĎAR: Promiňte. Hledáme pana Šandrocha v neodkladné záležitosti. Přijeli jsme s doktorem Pitnerem z Prahy
- ŘEDITELKA: Můžete jít, pane Šandroch. Ještě si spolu promluvíme. *Šána beze slova odejde*.

(Scéna č. 24)

BAKALÁŘI

Od roku 1971 patřili k nejoblíbenějším pořadům v televizi *Bakaláři*, původně *Bakaláři vědy manželské*. Cyklus trojic krátkých inscenací inspirovaných diváckými životními příběhy totiž často popisoval partnerské rozepře, nedorozumění apod. Bakaláře uváděli dramaturgyně Libuše Pospíšilová a nesmírně populární Vladimír Menšík, který si také v mnoha snímcích sám zahrál.

JISTĚ, PANE MINISTRĚ

První řada populárního seriálu měla v Británii televizní premiéru právě v tomto roce. V Česku šlo o téma, které si na uvedení muselo počkat až do svobodných poměrů.

MANŽELSKÉ ETUDY

V roce 1980 se zrodil dnes unikátní časosběrný dokument *Manželské etudy*. Režisérka Helena Třeštíková natáčel osudy šesti párů, které uzavřely sňatek na pražské Staroměstské radnici na konci roku 1980 či na počátku roku 1981 již od svatebních příprav po dobu šesti let. Československá televize vysílala cyklus poprvé v roce 1987. Heleně Třeštíkové se podařilo postupně zrealizovat ještě navazující *Manželské etudy po 20 letech*, a dokonce *Manželské etudy po 35 letech* a z cyklu vznikly i dva celovečerní filmy – *Marcela* (2007) a *Strnadovi* (2017). A ohlas získal cyklus i v zahraničí.

Zajímavý počín Heleny Třeštíkové jen dokazuje, že život sám mnohdy přináší spletitější a roztodivnější příběhy než kdejaký smyšlený filmový thriller. Právě skutečné radosti, nástrahy a bohužel mnohdy i bolesti rodinného života v přímém přenosu jsou tématem cyklu a z účastníků se tak stávají vlastně filmové postavy. A natáčení se nevyhne ani tragické události, která končí smrtí dcery jednoho z manželských párů.

Zajímavá je pomyslná bilance *Manželských etud*: na konci první série, tedy po šesti letech, spolu zůstalo pět ze šesti dvojic, jež si Třeštíková v roce 1980 na matrice náhodně vybrala. Po 20 letech to byly tři páry a po 35 letech už jen dva ze šesti párů – Mirka a Antonín, v roce 1980 sedmnáctiletá vyučená kadeřnice a devatenáctiletý dispečer a amatérský automobilový závodník, a Ivana a Václav, v roce 1980 oba studenti ČVUT.

Cílem původního projektu bylo právě sledovat, co ovlivňuje mladá manželství, protože již tehdy se mladé páry často rozváděly. Autorčin náhled na věc se ale během let pozměnil, jak sama uvedla: „Ideální by bylo, kdyby se mi v *Manželských etudách* podařilo dát dohromady obraz doby pro naše potomky. Aby z nich divák třeba za 50 let pochopil, jak vypadal dnešek.“

A jak mohou diváci v druhém desetiletí 21. století konstatovat, to se určitě již po 40 letech od vzniku cyklu podařilo.

TELEVIZNÍ PROGRAM – PONDĚLÍ 17. BŘEZNA

I. program	II. program
15.30 Vědecký komunismus (7.)	
16.00 Zprávy	
16.15 TVŠ – Zajímavá mluvnice (3.) / ČB	
16.40 Yverdon – ztracený hrad. Pohádka / ČB	
17.00 Televizní rádce / ČB	
17.10 Kompas / ČB	17.45 Zprávy
18.00 Lékař a vy	18.00 60. výročí SND, <i>medailon J. Martoně</i>
18.10 Aktuální otázky rozvoje naší socialistické společnosti (7.)	18.30 Každý svého zdraví strůjcem / ČB
18.40 Večerníček. <i>Dorotka a pštros</i>	
19.00 Televizní noviny	19.00 Mluvíme francouzsky / ČB
19.30 J. Beyd: Baráky. <i>Televizní hra</i>	19.30 Naše zahrádka (3.) <i>Pomáháme sluníčku</i>
20.35 Dostaveníčko s přáteli	19.50 Sport v zahraničí
21.00 Setkání s písničkou	20.50 Spojte kótu 534. Dokumentární film o spojařích prvního čs. armádního sboru v SSSR / ČB
21.25 Federální kriminální ústředna pátrá	21.15 Kruté dětství. <i>Sovětské filmové drama / ČB</i>
22.00 Osmý festival politické písně Sokolov 1980	
22.55 Zprávy	22.45 Televizní noviny